

«1000 χρόνια από την ίδρυση της Αρχιεπισκοπής Αχρίδος»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Βεροίας, Ναούσης και Καμpanίας

© Kosmas Karagiannis IMBNK

Στο πλαίσιο των ΚΕ΄ Παυλείων, την Πέμπτη 13 Ιουνίου 2019 το πρωί στο Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο στη Βέροια, πραγματοποιήθηκε όπως κάθε χρόνο η ημερίδα Ιερέων με τίτλο : «1000 χρόνια από την ίδρυση της Αρχιεπισκοπής Αχρίδος».

Η ημερίδα ήταν αφιερωμένη στη μνήμη του ομότιμου καθηγητή του Α.Π.Θ. Αντωνίου - Αιμιλίου Ταχιάου και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Κέντρο Μελέτης Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κυρίλλου και Μεθοδίου.

Στην αρχή χαιρετισμό απηύθυναν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων και ο Πρόεδρος του Κέντρου Μελέτης Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κυρίλλου και Μεθοδίου Πανοσιολογιώτατος Αρχιμ. Αμβρόσιος Σταμπλιάκας.

Κατά την πρώτη συνεδρία προήδρευσε ο Πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκουρος Καθηγητής της Θεολογικής του Α.Π.Θ..

Πρώτος εισηγητής ήταν ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Στοβίων και Τοποτηρητής Στρώμνιτσας κ. Δαβίδ της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αχρίδος, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Η Αρχιεπισκοπή της Αχρίδος ως αυθεντική έκφραση της Ρωμοσύνης».

Δεύτερη εισηγήτρια ήταν κ. Αγγελική Δεληκάρη Επίκουρη Καθηγήτρια της Μεσαιωνικής Ιστορίας των Σλαβικών Λαών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ, η οποία ανέπτυξε το θέμα: «Η Αρχιεπισκοπή Αχρίδος ανάμεσα στον βυζαντινό και τον σλαβικό κόσμο».

Τρίτος εισηγητής ήταν ο κ. Μιχαήλ Τρίτος Καθηγητής Ιστορίας και σύγχρονης κατάστασης των Σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Στοιχεία για την προσωπικότητα του Αχριδών Ιωάσαφ».

Μεταξύ των δύο συνεδριών της ημερίδας παρουσιάστηκε από τον Αρχιμ. Σωσίπατρο Πιτούλια το καλαίσθητο επετειακό Ιερατικό που εκδόθηκε με δαπάνες του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού του Αγίου Αντωνίου του Νέου Πολιούχου Βεροίας. Το νέο επετειακό Ιερατικό είναι αφιερωμένο στον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Βεροίας κ. Παντελεήμονα με την ευκαυρία του Χρυσού Ιωβηλαίου της Ιερωσύνης του (1969-2019) και του Αργυρού Ιωβηλαίου της Αρχιερωσύνης του (1994-2019) και στο τέλος μοιράστηκε σε όλους τους Ιερείς.

Στην δεύτερη συνεδρία προήδρευσε ο Καθηγητής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ κ. Μιχαήλ Τρίτος.

Πρώτος εισηγητής ήταν ο κ. Αναστάσιος Τάντσης Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Χορηγία εκκλησιαστικών ιδρυμάτων στην Αρχιεπισκοπή Αχρίδος την εποχή των πρώτων Παλαιολόγων».

Δεύτερος εισηγητής ήταν ο κ. Πασχάλης Ανδρούδης Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του

ΑΠΘ, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Η βασιλική της Αγίας Σοφίας στην Αχρίδα και η εξέχουσα θέση της στη Βυζαντινή τέχνη και την αρχιτεκτονική».

Τρίτος εισηγητής ήταν ο κ. Κωνσταντίνος Νιχωρίτης Καθηγητής Σλαβολογίας: Πνευματικός Βίος και Πολιτισμός των Σλάβων του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο οποίος δεν μπόρεσε να παρευρεθεί και την ειδήγηση του με θέμα: «Ο βυζαντινός υμνολογικός κύκλος προς τιμήν του Αγίου Κλήμεντος Αχρίδος» την ανέγνωσε η Επίκουρη Καθηγήτρια κ. Αγγελική Δεληκάρη.

Ο Σεβασμιώτατος στο τέλος απένειμε τα αναμνηστικά των ΚΕ΄ Παυλείων στους ομιλητές καθώς επίσης και το χρυσό μετάλλιο του Αργυρού Ιωβηλαίου των Παυλείων στη σύζυγο του αιμνήστου καθηγητού του Α.Π.Θ. Αντωνίου - Αιμιλίου Ταχιάου.

Την εκδήλωση παρουσίασε ο Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Σκήτης Βεροίας Αρχιμ. Πορφύριος Μπατσαράς.

Ο χαιρετισμός του Σεβασμιωτάτου :

Ἡ Ἱερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας ἔχει τή μεγάλη εὐλογία νά φυλάσσει ὡς κειμήλιο ἱερό καί πολύτιμο τήν χαριτόβρυτη κάρα τοῦ μαθητοῦ τῶν ἁγίων ἰσαποστόλων καί φωτιστῶν τῶν Σλάβων Κυρίλου καί Μεθοδίου τῶν Θεσσαλονικέων, τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος, ὁ ὁποῖος τιμᾶται καί γεραίρεται καί ἀπό τούς γειτονικούς σλαβικούς λαούς.

Ἡ παρουσία τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ πνευματικοῦ θησαυρίσματος στήν Ἱερά μας Μητρόπολη ὑπῆρξε τά προηγούμενα χρόνια ἀρκετές φορές ἀφορμή γιά τή διοργάνωση Ἡμερίδων καί Συνεδρίων πού ἀφοροῦσαν τό ἔργο καί τήν προσφορά τόσο τῶν ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, ὅσο καί τοῦ μαθητοῦ τους ἁγίου Κλήμεντος, ἀλλά καί τίς πνευματικές σχέσεις μεταξύ τοῦ Βυζαντίου καί τοῦ σλαβικοῦ κόσμου, καί ἰδιαίτερως τῆς Βεροίας καί τῆς περιοχῆς της μέ τούς ὄμορους σλαβικούς λαούς.

Ἀρκετές ἀπό τίς ἐκδηλώσεις αὐτές πραγματοποιήθηκαν στό πλαίσιο τῶν Παυλείων, τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρός τιμήν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, πρωτοκορυφαίου ἀποστόλου Παύλου, τῶν ὁποίων φέτος τιμοῦμε τήν ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως 25 ἐτῶν ἀπό τήν καθιέρωσή τους καί ἑορτάζουμε τό ἀργυρό Ἰωβηλαῖο τους. Ἡ διοργάνωση τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν ἔγινε σέ συνεργασία μέ τόν ἀείμνηστο πλέον καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ

Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διαπρεπή Σλαβολόγο Αίμιλιο-Αντώνιο Ταχιάο.

Ο καθηγητής Ταχιάος, ο οποίος έκοιμήθη τον Απρίλιο του 2018, ήταν ένας διακεκριμένος μελετητής της ιστορίας και της γραμματείας των Σλαβικών Εκκλησιών, ένας εξαιρετικός επιστήμονας, ο οποίος τιμήθηκε όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό, για το επιστημονικό του έργο, την προσφορά του στην επιστήμη αλλά και τη βαθύτατη γνώση που κατείχε στον τομέα των σχέσεων της σλαβικής και της βυζαντινής πνευματικής παραδόσεως από τα βυζαντινά μέχρι τα νεώτερα χρόνια, γνώση η οποία άνταν ακλᾶ στο έργο του, όπως προκύπτει από τις πολυάριθμες βραβεύσεις του και την έκλογή του ως άντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, της Σερβικής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών και της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών, ενώ είχε τιμηθεί και μέ το Διεθνές Βραβείο της Ακαδημίας της Σλοβακίας.

Έκτός όμως από μεγάλος και διάσημος επιστήμονας ο καθηγητής Ταχιάος ήταν ένας σπουδαίος καθηγητής, ένας μεγάλος δάσκαλος, μέ προσωπικό ενδιαφέρον για τον κάθε φοιτητή του. Ένας δάσκαλος που γνώριζε πώς να κερδίζει τους φοιτητές του στά μαθήματα και πέρα από αυτά μέ τη συμπάραστασή του σέ ό,τι τους άπασχολούσε, μέ τη ζεστασιά και την οικειότητα που άπέπνεε ή παρουσία του.

Ήταν ο αγαπημένος μου καθηγητής, και όχι μόνο δικός μου αλλά και πολλών άλλων συμφοιτητών μου αλλά και νεωτέρων, και αυτή ή σχέση, σχέση αγάπης και στοργής του δασκάλου προς τον φοιτητή, αλλά και της αγάπης και του σεβασμού του φοιτητού προς τον δάσκαλο διατηρήθηκε αναλλοίωτη, έστω και άν τά χρόνια πέρασαν και οι συνθήκες άλλαξαν. Έστω και άν εκείνος ήταν πλέον όμότιμος και έγώ Έπίσκοπος στην Ίερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας.

Έτσι ή έπέτειος της συμπληρώσεως 1000 έτων από την ίδρυση της Αρχιεπισκοπής Αχρίδος, ενός θέματος που άπασχόλησε έρευνητικά τον καθηγητή Ταχιάο και μέσω του αγίου Κλήμεντος σχετίζεται και μέ τη Μητρόπολή μας, ήταν ή άφορμή να διοργανώσουμε σέ συνεργασία μέ το «Κέντρο Μελέτης πολιτιστικής κληρονομιάς Κυρίλλου και Μεθοδίου» τη σημερινή Ήμερίδα, που είναι συγχρόνως και ή Ήμερίδα των ιερέων της Ίερας μας Μητροπόλεως, μέ θέμα «1000 χρόνια από την ίδρυση της Αρχιεπισκοπής Αχρίδας», και να την άφιερώσουμε στη μνήμη του όμότιμου καθηγητού του Α.Π.Θ. και δασκάλου μας Άντωνίου-Αίμιλίου Ταχιάου.

Τό θέμα της Ήμερίδος, ή Αρχιεπισκοπή Αχρίδος, είναι ένα θέμα άρκετά περίπλοκο και άκανθῶδες. Και αυτό όφείλεται στην έμπλοκή της κρατικής έξουσίας σέ έκκλησιαστικές ύποθέσεις τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν, αλλά και την έκμετάλλευση έκκλησιαστικών ζητημάτων για τη διευθέτηση πολιτικών,

έπεκτατικῶν καί συχνά ἐθνικιστικῶν θεμάτων καί φιλοδοξιῶν. Τήν κατάσταση περιπλέκει περισσότερο καί ἡ παρανόηση, ἀκούσια ἢ ἐσκεμμένη, ὄρων πού βρίσκουμε στά βυζαντινά κείμενα γιά τήν ἐξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπῶν, μέ χαρακτηριστικό παράδειγμα τό περιεχόμενο τοῦ ἐθνικοῦ σήμερα ὀνόματος «Βουλγαρία», σέ ἐποχές κατά τίς ὁποῖες δέν ὑπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ ἔθνους.

Ἀσφαλῶς καί ἀρκετά ἀπό τά προβλήματα πού ἀνακύπτουν σχετικά μέ τήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀχρίδας ὀφείλονται στό γεγονός ὅτι τά ἰδρυτικά ἔγγραφα τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Β΄ δέν σώζονται καί τό περιεχόμενό τους μᾶς εἶναι γνωστό μόνο ἀπό σχετική περιγραφή πού παραδίδεται σέ ἔγγραφο τοῦ 13ου αἰῶνος. Ἄν στό πρόβλημα αὐτό προσθέσει κανεῖς τίς ἱστορικές ἀλλαγές πού συντελοῦνται στήν περιοχή αὐτή ἀπό τόν 11ο αἰῶνα καί ἐξῆς, ὅπως ἡ κατάληψη τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἀπό τούς Σταυροφόρους, ἡ ἀνάπτυξη στήν περιοχή τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου ἀλλά καί οἱ διεκδικήσεις τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας, ἡ ἐπέκταση τῶν Σέρβων, ἡ κατάκτηση ἀπό τούς Τούρκους καί τελικά ἡ δημιουργία ἐθνικῶν κρατῶν στίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνος καί ὅλα ὅσα τήν ἀκολούθησαν στίς ἐπόμενες δεκαετίες, δυσκολεύουν τόν μελετητή στή διερεύνηση τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος κατά τήν χιλιετή ζωή της.

Δέν θά ἐπεκταθῶ περισσότερο στήν ἱστορία της, γιατί θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀκούσουμε τίς ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις τῶν εἰδικῶν εἰσηγητῶν γιά σημαντικά θέματα πού ἀφοροῦν στήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀχρίδος. Καί αὐτά ἀφοροῦν ἐκτός τῶν ἄλλων καί στή στενή σχέση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος μέ τό Βυζάντιο καί τόν ἑλληνισμό.

Γιά αἰῶνες ὁ ἑλληνισμός ἄκμαζε στήν περιοχή ὅπως μαρτυροῦν ὄχι μόνο τά βυζαντινά ἀλλά καί τά νεώτερα μνημεῖα τῆς περιοχῆς, οἱ φορητές εἰκόνες, τά ἑλληνικά χειρόγραφα, ἀλλά καί πολλοί ἀπό τούς Ἀρχιεπισκόπους της, πού ἦταν ἐπιφανεῖς βυζαντινοί λόγιοι, ὅπως ὁ Θεοφύλακτος Ἀχρίδος, ἐπιφανής διδάσκαλος στήν αὐτοκρατορική αὐλή τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀλλά καί ἐρμηνευτής τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὁ μέγας κανονολόγος Δημήτριος Χωματηνός, ἀλλά καί οἱ δύο Γρηγόριοι στόν 14ο αἰῶνα καί πολλοί ἄλλοι στούς αἰῶνες πού ἀκολούθησαν, καί ἀκόμη ὁ Κωνσταντῖνος Καβάσιλας, πού προέρχεται ἀπό τή γνωστή οἰκογένεια τῶν Καβασιλῶν καί ὑπῆρξε ἐπίσκοπος Δυρραχίου καί ἀκόμη ὁ περίφημος Θεσσαλονικεὺς ὑπάτος τῶν φιλοσόφων καί διάσημος λόγιος κατά τό δεύτερο ἡμισυ τοῦ 14ου αἰῶνα Ἰωάννης Πεδιάσιμος, ὁ ὁποῖος διετέλεσε χαρτοφύλακας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος καί στή συνέχεια τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Θά σταματήσω ὅμως ἐδῶ καί θά παραχωρήσω τό Βῆμα στούς ἐκλεκτούς ὁμιλητές μας πρὸς τούς ὁποίους θέλω νά ἐκφράσω τίς θερμότατες εὐχαριστίες μου, γιατί μέ τή συμμετοχή τους στήν Ἡμερίδα μας ὄχι μόνο μᾶς προσφέρουν τήν εὐκαιρία νά

έντυφώσουμε σέ θέματα πού συνδέονται μέ τήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀχρίδος, ἀλλά καί νά τιμήσουμε τόν ἀείμνηστο καθηγητή μας Ἀντώνιο-Αἰμίλιο Ταχιάο.

Καλωσορίζω πρωτίστως καί εὐχαριστῶ τόν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Στοβίων καί τοποτηρητή Στρωμνίτης κύριο Δαβίδ, ἀπό τήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀχρίδος, τήν ἐπίκουρη καθηγήτρια τῆς Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας τῶν Σλαβικῶν λαῶν στό Τμήμα Ἱστορίας καί Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀγγελική Δεληκάρη, πού ἀνέλαβε καί τήν ἐπιστημονική ὀργάνωση τῆς Ἡμερίδος, τόν καθηγητή τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας καί πρώην Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Μιχαήλ Τρίτο, τόν ἐπίκουρο καθηγητή Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας καί τέχνης τοῦ Α.Π.Θ. κ. Πασχάλη Ἀνδρούδη, καί τόν ἐπίσης ἐπίκουρο καθηγητή Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας καί τέχνης τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀναστάσιο Τάντση, πού θά μᾶς μιλήσουν.

Ἰδιαιτέρως καλωσορίζω τούς οἰκείους τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου μας, καθηγητοῦ Ἀντωνίου-Αἰμιλίου Ταχιάου στήν Ἱερά Μητρόπολή μας καί στή σημερινή Ἡμερίδα πρὸς τιμήν του, καί τούς εὐχαριστῶ θερμά γιατί τιμοῦν τήν ἐκδήλωση αὐτή σεβασμοῦ καί εὐγνωμοσύνης πρὸς τόν διακεκριμένο ἐπιστήμονα καί ἀγαπητό δάσκαλό μας.

Εὐχαριστῶ καί πάλι ἀπό καρδίας τούς συντελεστές καί ὅλους τούς συμμετέχοντες καί εὐχομαι ἐπιτυχία στήν Ἡμερίδα μας.